



TAVAROIDEN VAPAA LIIKKUVUUS

Tavaroiden vapaa liikkuvuus varmistetaan poistamalla tullit ja määrälliset rajoitukset sekä kieltämällä vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet. Myös vastavuoroisen tunnustamisen periaatteella, fyysisten ja teknisten esteiden poistamisella ja standardoinnin edistämällä jatketaan sisämarkkinoiden toteuttamista. Vuonna 2008 hyväksytyllä uudella lainsäädäntökehyksellä on vahvistettu tavaroiden vapaata liikkuvuutta, unionin markkinavalvontajärjestelmää ja CE-merkintää. Viimeaikaiset tutkimukset osoittavat, että tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatteesta ja siihen liittyvästä lainsäädännöstä saatava hyöty on vuosittain jopa 386 miljardia euroa.

OIKEUSPERUSTA

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 26 ja 28–37 artikla.

TAVOITTEET

Jäsenvaltioista peräisin olevien tuotteiden ja jäsenvaltioissa vapaassa vaihdannassa olevien kolmansista maista tulevien tuotteiden vapaa liikkuvuus on perussopimusten keskeisiä periaatteita (SEUT:n 28 artikla). Tavaroiden vapaa liikkuvuus nähtiin aluksi osana jäsenvaltioiden välistä tulliliittoa, johon sisältyi tullien, kaupan määrällisten rajoitusten ja vaikutukseltaan vastaavien toimenpiteiden poistaminen sekä yhteisön yhteisen tullitariffin käyttöönotto. Painopiste on sittemmin siirtynyt vapaan liikkuvuuden kaikkien jäljellä olevien esteiden poistamiseen sisämarkkinoiden toteuttamiseksi.

SAAVUTUKSET

Jäsenvaltioiden välisten tullien ja määrällisten rajoitusten (kiintiöiden) poistaminen saatiin päätökseen 1. heinäkuuta 1968. Täydentäviä tavoitteita eli tulleja ja määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaavien toimenpiteiden kieltämisestä ja kansallisen lainsäädännön yhdenmukaistamista ei kyetty saavuttamaan määräajan kuluessa. Niistä onkin tullut tavaroiden vapaan liikkuvuuden politiikan keskeisiä tavoitteita.

A. Tulleja vaikutukseltaan vastaavien maksujen kieltäminen: SEUT:n 28 artiklan 1 kohta ja 30 artikla

Koska edellä mainittua käsitettä ei ole määritelty perussopimuksissa, se on pitänyt määritellä oikeuskäytännöllä. Euroopan unionin tuomioistuimen mukaan kaikki maksut – niiden nimityksestä, kantamistavasta, luonteesta ja muodosta riippumatta – jotka määrätään jäsenvaltiosta tuodulle tuotteelle mutta ei samanlaiselle



kotimaiselle tuotteelle ja joiden aikaansaaman hinnanmuutoksen seurauksena niillä on samanlainen vaikutus tavaroiden vapaaseen liikkuvuuteen kuin tulleilla, voidaan katsoa tulleja vaikutukseltaan vastaaviksi maksuiksi (asiat 2/62 ja 3/62^[1] sekä asia 232/78^[2]).

B. Määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaavien toimenpiteiden kieltäminen: SEUT:n 34 ja 35 artikla

Tuomioistuin totesi [Dassonville](#)-tuomiossa, että määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaavina toimenpiteinä pidetään kaikkia kauppaa koskevia jäsenvaltioiden säännöksiä, jotka voivat rajoittaa yhteisön sisäistä kauppaa suoraan tai välillisesti, tosiasiallisesti tai mahdollisesti ([asia 8/74](#), tuomio 11. heinäkuuta 1974, ja [asia C-320/03](#), tuomio 15. marraskuuta 2005, 63–67 kohta). Tuomioistuimen tulkinta johti ns. Cassis de Dijon -oikeuskäytäntöön (asia 120/78), jossa vahvistettiin periaate, että jossakin jäsenvaltiossa laillisesti kyseisen maan säännösten mukaisesti perinteisillä valmistusmenetelmillä valmistettu ja kaupan pidetty tuote on päästettävä toisen jäsenvaltion markkinoille. Tähän tulkintaan perustui keskustelu vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta silloin, kun yhdenmukaistettua lainsäädäntöä ei ole. Täten jäsenvaltioiden on myös unionin yhdenmukaistamistoimenpiteiden (unionin johdettu oikeus) puuttuessa hyväksyttävä toisessa jäsenvaltiossa laillisesti valmistettujen ja kaupan pidettyjen tuotteiden liikkuminen ja kaupan pitäminen markkinoillaan.

On tärkeää ottaa huomioon, että SEUT:n 34 artiklan soveltamisalaa rajoittaa Keck-oikeuskäytäntö, jonka mukaan tietyt myyntijärjestelyt eivät kuulu artiklan soveltamisalaan, jos ne ovat syrjimättömiä (eli jos niitä sovelletaan kaikkiin jäsenvaltion alueella toimiviin toimijoihin ja jos niillä on oikeudellisesti ja tosiasiallisesti sama vaikutus sekä kotimaisten tuotteiden että muista jäsenvaltioista maahantuotujen tuotteiden kaupan pitämiseen) ([yhdistetyt asiat C-267/91 ja C-268/91](#)).

C. Poikkeukset määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaavien toimenpiteiden kiellosta

SEUT:n 36 artiklassa jäsenvaltioiden sallitaan turvautua määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaaviin toimenpiteisiin, jos ne perustuvat yleiseen ei-taloudelliseen etuun (julkinen moraalit, yleinen järjestys tai turvallisuus). Tällaista periaatteesta poikkeamista on tulkittava suppeasti eivätkä kansalliset toimenpiteet saa olla keino mielivaltaiseen syrjintään tai jäsenvaltioiden välisen kaupan peiteltyyn rajoittamiseen. Toimenpiteillä on lisäksi oltava suora ja välitön yhteys suojeltavaan yleiseen etuun eivätkä ne saa ylittää sitä, mikä on tarpeen (suhteellisuusperiaate).

Tuomioistuin on lisäksi päättänyt oikeuskäytännössään (*Cassis de Dijon* -tuomiossa), että jäsenvaltiot voivat poiketa määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaavien toimenpiteiden kiellosta pakottavien vaatimusten nojalla, joita ovat muun muassa verotuksen valvonnan tehokkuuteen, kansanterveyden suojeluun, hyvään kauppatapaan tai kuluttajansuojaan liittyvät velvoitteet. Jäsenvaltioiden on tiedotettava komissiolle kaikista poikkeustoimenpiteistä. Tällaisten

[1]Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 14. joulukuuta 1962 – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A61962CJ0002>

[2]Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 25. syyskuuta 1979 – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/ALL/?uri=CELEX%3A61978CJ0232>



kansallisten poikkeustoimenpiteiden valvonnan helpottamiseksi on otettu käyttöön tietojenvaihtomenettelyjä ja valvontamekanismi (ks. SEUT:n 114 ja 117 artikla, Euroopan parlamentin ja neuvoston [päättös N:o 3052/95/EY](#) ja [neuvoston asetus \(EY\) N:o 2679/98](#)). Tämä virallistettiin vastavuoroista tunnustamista koskevassa [asetuksessa \(EY\) N:o 764/2008](#), joka annettiin vuonna 2008 osana niin sanottua uutta lainsäädäntökehystä.

D. Kansallisen lainsäädännön yhdenmukaistaminen

Yhdenmukaistamisesta annetun unionin lainsäädännön ansiosta on voitu poistaa esteitä (esimerkiksi rajoittamalla kansallisten säännösten soveltamista) ja laatia yhteisiä sääntöjä, joiden tavoitteena on varmistaa niin tavaroiden ja tuotteiden vapaa liikkuvuus kuin perussopimusten muiden tavoitteiden (esimerkiksi ympäristönsuojelu, kuluttajansuoja ja kilpailu) täyttyminen.

Yhdenmukaistamista ovat sittemmin helpottaneet määräenemmistöpäätösten käyttöönotto useimpien sisämarkkinoiden toteuttamiseen liittyvien direktiivien hyväksymisessä (EY:n perustamissopimuksen 95 artikla sellaisena kuin se on muutettuna Maastrichtin sopimuksella) sekä komission vuonna 1985 antamassa [valkoisessa kirjassa](#) esitetty uusi lähestymistapa, jolla pyrittiin pääsemään eroon vaivalloisesta yksityiskohtaisesta yhdenmukaistamisesta. Uusi lähestymistapa perustui 7. toukokuuta 1985 annettuun neuvoston päätöslauselmaan (vahvistettu [21. joulukuuta 1989 annetussa neuvoston päätöslauselmassa ja neuvoston päätöksessä 93/465/ETY](#)). Kantavana periaatteena on kansallisten säännösten vastavuoroinen tunnustaminen. Yhdenmukaistamisessa on rajoitettava olennaisiin vaatimuksiin, ja yhdenmukaistaminen on perusteltua ainoastaan siinä tapauksessa, että kansallisia säännöksiä ei voida katsoa vastaaviksi tai että niillä luodaan rajoituksia. Uuden lähestymistavan mukaisesti annetuilla direktiiveillä on kahtalainen tarkoitus: niillä pyritään varmistamaan tavaroiden vapaa liikkuvuus kokonaisten toimialojen teknisen yhdenmukaistamisen kautta (esimerkiksi lelut, rakennusmateriaalit, koneet, kaasulaitteet ja telepäätelaitteet) sekä SEUT:n 114 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu yleisen edun mukaisten tavoitteiden suojelun korkea taso.

E. Sisämarkkinoiden toteuttaminen

Sisämarkkinoiden toteuttaminen edellyttää tavaroiden vapaan liikkuvuuden kaikkien jäljellä olevien esteiden poistamista. [Komission valkoisessa kirjassa \(1985\)](#) määritettiin poistettavat fyysiset ja tekniset esteet sekä toimenpiteet, joihin yhteisön on niiden poistamiseksi ryhdyttävä. Suurin osa näistä toimenpiteistä on nyt toteutettu. Sisämarkkinoilla on silti tehtävä vielä merkittäviä uudistuksia, jotta kyetään vastaamaan tekniikan kehityksen haasteisiin.

EUROOPAN PARLAMENTIN ROOLI

Parlamentti on kannattanut sisämarkkinoiden toteuttamista ja antanut tukensa erityisesti tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevalle uudelle lähestymistavalle. Parlamentti on myös toiminut aktiivisesti yhdenmukaistamisdirektiivien antamisessa. Se oli merkittävällä tavalla mukana vuoden 2008 uuden lainsäädäntökehysten hyväksymisessä. Se piti neuvoston kanssa neuvotellessaan tärkeänä varmistaa, että kaikki talouden toimijat ovat yhä suuremmissa vastuissa siitä, että niiden markkinoille



saattamat tuotteet ovat säännösten mukaisia ja turvallisia. Lisäksi se halusi vahvistaa CE-merkinnän asemaa valistamalla kansalaisia siitä. Parlamentti jatkaa työtään tällä alalla: ns. mukauttamispaketti koostuu yhdeksästä direktiivistä, jotka kattavat erilaisia tuotteita, kuten hissit, pyrotekniset tuotteet ja räjähdysaineet.

Parlamentti kehotti [8. maaliskuuta 2011 antamassaan päätöslauselmassa](#)^[3] komissiota luomaan kaikkia tuotteita (niin yhdenmukaistettuja kuin muita tuotteita) koskevan yhteisen markkinavalvontajärjestelmän, joka perustuu yhteen säädökseen, joka kattaa [yleisen tuoteturvallisuusedirektiivin](#) ja [markkinavalvontasetuksen \(EY\) N:o 765/2008](#), jotta voidaan varmistaa tuoteturvallisuuden ja markkinavalvonnan korkea taso ja selventää oikeusperustaa. Komissio esitti vuonna 2013 parlamentin pyynnöstä [tuoteturvallisuus- ja markkinavalvontapaketin](#). Siihen sisältyy tavaroiden sisämarkkinoita koskevia uusia täytäntöönpanosääntöjä, joiden avulla kansalliset markkinavalvontaviranomaiset voivat valvoa säännösten täytäntöönpanoa ja varmistaa paremmin kuluttajansuojan toteutumisen. Parlamentti hyväksyi 17. huhtikuuta 2019 uuden [asetuksen markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta](#). Asetukseen sisältyviä markkinavalvontasääntöksiä sovelletaan unionin yhdenmukaistamislainsäädännön piiriin kuuluviin tuotteisiin. Näin varmistetaan yhtenäiset unionin tason puitteet markkinavalvonnalle ja lisätään kuluttajien luottamusta.

Standardoinnilla on tärkeä asema sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamisessa. Yhdenmukaistetut eurooppalaiset standardit auttavat varmistamaan tavaroiden vapaan liikkuvuuden sisämarkkinoilla ja tekemään EU:n yrityksistä kilpailukykyisempiä. Standardien ansiosta on helpompi suojella eurooppalaisten kuluttajien terveyttä ja turvallisuutta, ja niillä on merkitystä myös ympäristönsuojelussa. Standardointiuudistuksen sisältöön vaikuttaakseen parlamentti antoi [21. lokakuuta 2010 päätöslauselman](#)^[4], jossa se vaati pitämään kiinni standardointijärjestelmän monista hyvistä puolista ja korjaamaan sen puutteet sekä löytämään oikean tasapainon kansallisen, eurooppalaisen ja kansainvälisen näkökulman välillä.

Parlamentti ja neuvosto antoivat 25. lokakuuta 2012 [asetuksen \(EU\) N:o 1025/2012](#) eurooppalaisesta standardoinnista. Sillä uudenaikaistettiin ja parannettiin eurooppalaisten standardien vahvistamista koskevaa menettelyä.

Seitsemännen vaalikauden päätteeksi toteutettiin uudelleentarkastelu, joka koski mukauttamispaketin yhdeksää direktiiviä (sellaisilla aloilla kuin pienjännitelaitteet, sähkömagneettinen yhteensopivuus, mittauslaitteet ja siviilikäyttöön tarkoitetut räjähdystarvikkeet) sekä painelaitteista ja radiolaitteista annettuja direktiivejä. Parlamentin seitsemännellä vaalikaudella saatiin myös päätökseen lainsäädäntötyö seuraavissa asioissa: asetus rakennustuotteiden kaupan pitämistä koskevien ehtojen yhdenmukaistamisesta, tekstiilituotteiden kuitukoostumuksen selosteet ja

[3]EUVL C 199 E, 7.7.2012, s. 1 – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=OJ%3AC%3A2012%3A199E%3ATOC>.

[4]EUVL C 70 E, 8.3.2012, s. 56 – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=OJ%3AC%3A2012%3A070%3ATOC>.



merkinnät, kaksi- tai kolmipyöräisten ajoneuvojen ja nelipyöräisten turvallisuus ja ympäristöominaisuudet sekä direktiivi huviveneistä ja vesiskoottereista^[5].

Kahdeksannella vaalikaudella tätä työtä on jatkettu köysiratalaitteistoja, kaasumaisia polttoaineita käyttäviä laitteita, lääkinnällisiä laitteita ja henkilönsuojaimia koskevien asetusten yhteydessä. Parlamentti on saanut onnistuneesti päätökseen eCall-asetusta^[6] ja eurooppalaisia julkishallintoja, yrityksiä ja kansalaisia palvelevia yhteentoimivuusratkaisuja koskevasta ohjelmasta (ISA2) annettua päätöstä^[7] koskevan työnsä. Kiertotalouspaketin yhteydessä parlamentti valmisteli lainsäädäntöä CE-merkittyjen lannoitevalmisteiden asettamisesta saataville markkinoilla^[8].

Parlamentti hyväksyi kahdeksannella vaalikaudella uuden [ilmoittamista koskevan direktiivin 2015/1535](#), jolla tehostettiin teknisiä määräyksiä koskevien tietojen ilmoittamista jäsenvaltioiden kesken, ja uuden [vastavuoroista tunnustamista koskevan asetuksen 2019/515](#), jossa parannettiin vastavuoroiseen tunnustamiseen johtavia kansallisia menettelyjä koskevia säännöksiä^[9]. Parlamentti hyväksyi 16. huhtikuuta 2019 moottoriajoneuvojen tyyppihyväksyntää koskevan asetuksen, jossa säädetään ajoneuvojen yleisestä turvallisuudesta sekä matkustajien ja loukkaantumiselle alttiiden tienkäyttäjien suojelusta. Asetuksessa otetaan käyttöön lukuisia teknisiä toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on säästää ihmishenkiä ja vähentää liikenneonnettomuuksista aiheutuvia vammoja, sillä vuosittain yli 25 000 ihmistä kuolee ja 100 000 loukkaantuu vakavasti liikenneonnettomuuksissa^[10].

Parlamentti vaati, että lainsäädäntöä täydennetään sisämarkkinoiden ongelmanratkaisuverkon (SOLVIT) ja sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän ([asetus 1024/2012](#)) kaltaisilla verkkoalustoilla. Tarkoituksena on parantaa tiedonvaihtoa kansallisten viranomaisten ja komission välillä, jotta voidaan ratkaista ongelmia, joihin kansalaiset ja yritykset törmäävät ostaessaan tai myydessään tavaroita EU:ssa. Hyväksyessään [asetuksen 2018/1724](#)^[11] parlamentti varmisti, että kaikki nämä alustat ovat kansalaisten ja yritysten käytettävissä yhteisen digitaalisen palveluväylän kautta (Sinun Eurooppasi -portaali).

[5] Lisätietoja sisämarkkina- ja kuluttajansuojavaliokunnan (IMCO) teettämästä tutkimuksesta "EU Mapping: Overview of IMCO related legislation": [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536317/IPOL_STU\(2015\)536317_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536317/IPOL_STU(2015)536317_EN.pdf)

[6] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2015/758, annettu 29. huhtikuuta 2015, hätänumeroon 112 perustuvan ajoneuvoon asennettavan eCall-järjestelmän käyttöönottoa koskevista tyyppihyväksyntävaatimuksista ja direktiivin 2007/46/EY muuttamisesta (EUVL L 123, 19.5.2015, s. 77) – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/ALL/?uri=CELEX%3A32007L0046>

[7] Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös eurooppalaisia julkishallintoja, yrityksiä ja kansalaisia palvelevia yhteentoimivuusratkaisuja sekä yhteisiä toteutuspuitteita koskevasta ohjelmasta (ISA2-ohjelma). Yhteentoimivuus julkisen sektorin nykyaikaistamisen välineenä (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti) (COM(2014)0367) http://ec.europa.eu/isa/documents/isa_2_proposal_en.pdf

[8] Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi CE-merkittyjen lannoitevalmisteiden asettamista saataville markkinoilla koskevien sääntöjen vahvistamisesta ja asetusten (EY) N:o 1069/2009 ja (EY) N:o 1107/2009 muuttamisesta (COM(2016)0157) – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A52016PC0157>

[9] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/515, annettu 19. maaliskuuta 2019, toisessa jäsenvaltiossa laillisesti kaupan pidettyjen tavaroiden vastavuoroisesta tunnustamisesta ja asetuksen (EY) N:o 764/2008 kumoamisesta (EUVL L 91, 29.3.2019, s. 1) – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:32019R0515>

[10] Moottoriajoneuvojen tyyppihyväksyntävaatimuksia koskeva seminaari, <https://www.europarl.europa.eu/committees/fi/imco/events-workshops.html?id=20181115WKS02022>

[11] Duke Ch. Single Digital Gateway: how EU could meet expectations of citizens and businesses?, IMCO-valiokunnan pyynnöstä laadittu Briefing-katsaus, politiikkayksikkö A, [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/614219/IPOL_BRI\(2018\)614219_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/614219/IPOL_BRI(2018)614219_EN.pdf)



Parlamentti katsoo, että on tiivistettävä unionin ja kansallisten viranomaisten yhteistyötä, jotta voidaan parantaa unionin lainsäädännön laatua ja tunnistaa selkeyttämistä tai kodifiointia kaipaavat säädökset. Parlamentti on myös kehottanut muita toimielimiä kannattamaan yhteissäätelyä ja vapaaehtoisia sopimuksia lainsäädännön parantamisen periaatteen mukaisesti.

Viimeaikaiset tutkimukset osoittavat, että tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatteesta ja siihen liittyvästä lainsäädännöstä saatava hyöty on vuosittain jopa 386 miljardia euroa^[12].

Mariusz Maciejewski / Christina Ratcliff
04/2019

[12] "Contribution to Growth: Free Movement of Goods. Delivering economic benefits for citizens and businesses" (2019), IMCO-valiokunnan pyynnöstä tehty tutkimus, politiikkayksikkö A ja ifo Institute, [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/631054/IPOL_STU\(2019\)631063_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/631054/IPOL_STU(2019)631063_EN.pdf)

